

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ БУЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ З УРАХУВАННЯМ ПРИНЦИПІВ ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

1. ВСТУП

У рамках візії відбудови нової України та амбітної моделі зеленого відновлення, зелена відбудова та трансформація міст - це стратегічний напрямок, який передбачає:

- зелену відбудову міст, які зазнали значних руйнувань (I-II етапи відновлення);
- зелену трансформацію міст як загальну стратегію розвитку населених пунктів (III етап відновлення).

Зелена відбудова та трансформація міст передбачає врахування наслідків зміни клімату та адаптацію до цих змін, потреби в якнайшвидшій відмові від викопного палива (нафти, газу і вугілля) та інвестицій у них, досягнення цілей кліматичної нейтральності та редизайну міських просторів для створення експериментальних та інноваційних екосистем і локальних міських економік замкнутого циклу, дотримання найвищих стандартів енергоефективності. Така стратегія відбудови міст може забезпечити практичне втілення загального принципу *build back better and greener* (відбудувати краще та екологічніше, ніж було).

Наскрізними засадами зеленої відбудови та трансформації міст мають бути:

- будівництво екологічно дружніх, кліматично стійких, енергоефективних будівель, об'єктів та територій;
- максимальне використання можливостей для забезпечення енергопотреб міст на основі ВДЕ;
- стратегія «нульового забруднення», у тому числі, максимальне очищення від наслідків російського вторгнення міст і територій після завершення війни;

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

- створення робочих місць на зелених об'єктах;
- докорінна зміна свідомості жителів міст щодо зеленого способу життя.

2. КОРОТКИЙ ОГЛЯД МЕТИ І ЦІЛЕЙ ДОКУМЕНТУ

Рекомендації до Програми комплексного відновлення території Бучанської міської територіальної громади з урахуванням принципів зеленого відновлення є важливим документом для забезпечення сталого розвитку та покращення якості життя нашої громади. У цих рекомендаціях ми висвітлюємо ключові аспекти відновлення та охорони природи, а також здорового та зручного середовища для жителів.

Зелене відновлення має на меті створити інтегровану мережу зелених зон, які не лише зберігають природу та біорізноманіття, але й сприяють покращенню здоров'я та добробуту громади. Ми ретельно розглядаємо територію Бучанської міської територіальної громади задля надання найкращих рекомендацій щодо відновлення ландшафту, створення парків, садів, та інфраструктури, яка забезпечить зручний доступ жителям до зелених зон.

Ми також докладно розглядаємо питання внутрішнього та зовнішнього фінансування проектів та залучення громади до реалізації цих рекомендацій. Важливо забезпечити сталість проектів та залучення максимальних ресурсів для їх втілення.

Дані рекомендації розроблено відповідно до Конституції України, Закону України «Про засади регіональної політики», Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.10.2022 р. № 1159 Порядку

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них, з урахуванням положень Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Ці рекомендації є результатом багатогодинних обговорень, досліджень та консультацій з експертами та громадськістю. Ми сподіваємося, що вони стануть важливим інструментом у розвитку нашої території, сприятимуть її озелененню та зроблять її здоровішою та ще більш привабливою для життя всіх жителів громади.

3. ПОЯСНЕННЯ НЕОБХІДНОСТІ РОЗРОБКИ ТАКИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ

Сьогодні головним завданням для багатьох міст України є виживання в умовах агресії, відновлення і підтримання базових послуг для мешканців. Місія нової «зеленої» політики – рівновага між поточними інтересами громадськості, бізнесу, довкілля та майбутніми потребами. Ми говоримо не лише про відбудову, а й про творення сталого майбутнього для наступних поколінь. Ми наголошуємо на важливості екологічного виміру запланованих заходів з відновлення та розбудови.

Ми усвідомлюємо, що дії, спрямовані на підтримку життєдіяльності людей, як-то відновлення критичної інфраструктури, мають бути оперативними та швидкими. Але для довгострокового планування та нового капітального будівництва ми маємо дбати не лише про вартість проєктів станом на сьогодні, але й враховувати їхню довгострокову ефективність та повну ціну з урахуванням майбутнього впливу.

Підхід «відбудувати краще та екологічніше, ніж було» передбачає можливість для відновлення та розвитку громади на основі кращих міжнародних практик із застосуванням сучасних рішень і «зелених» технологій, що дозволить здійснити суттєвий трансформаційний стрибок для громади.

Нагадаємо, що зелені технології — це широке поняття, яке стосується різних сфер економіки. Критерієм віднесення до зелених технологій є досягнення

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

позитивного впливу такої діяльності на стан довкілля — покращення стану довкілля, недопущення погіршення умов відповідно до референтних тощо.

Звертаємо увагу, що згідно Наказу Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України «Про затвердження методичних рекомендацій щодо пріоритезації проектів ліквідації наслідків, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» № 964 від 20.10.2023 року одним з ключових індикаторів пріоритетності є наявність проекту в схваленій програмі комплексного відновлення територіальної громади (її частини) та плані реалізації такої програми (відповідно до постанови КМУ від 14.10.2022 № 1159).

Окрім цього, згідно пункту четвертого Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 жовтня 2022 р. № 1159, Програма комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) має сприяти впровадженню таких сучасних підходів та практик розвитку регіонів, територіальних громад, населених пунктів та частин їх територій, як людиноцентризм та соціальна справедливість, раціональне просторове планування, забезпечення балансу розселення та розміщення робочих місць, стала міська мобільність, інклюзивність, енергоефективність, екологічність, збереження культурного розмаїття та національної пам'яті, а також відповідати Цілям сталого розвитку України на період до 2030 року, визначеним Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722.

4. ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ТЕРИТОРІЇ

Бучанська міська територіальна громада була утворена 25 вересня 2018 року шляхом приєднання до міста Буча трьох сільських рад – Блиставицької, Гаврилівської та Луб'янської, а у 2020 році територія громади розширилась до 14 населених пунктів. Загальна площа громади становить 262,05 км², а загальна чисельність населення станом на початок 2022 року становила 75 282 особи, з яких 64% працездатного населення. Станом на 01.10.2023 року в громаді налічується орієнтовно 80% від кількості населення до повномасштабного вторгнення.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Бучанська громада розташована в Київській області за 25 км на захід від Києва. Третина території міста розташована в лісопарковій зоні. Зі сходу на захід центром міста Буча пролягає автошлях міжнародного значення Київ-Ковель. Через південну частину міста проходить залізниця Київ-Коростень, у місті розташована залізнична станція Буча. На території громади розташований аеропорт «Антонов».

Економічний потенціал Бучанської МТГ складають промислові підприємства приладобудівної та деревообробної промисловості, будівельні та транспортні організації, а також суб'єкти господарювання агропромислового комплексу, сфери послуг та торгівлі. ВРП Бучанської МТГ за 2021 рік становив 4 313 232 000 гривень; загальна кількість суб'єктів господарювання, зареєстрованих на території громади, становила 9980.

На території Бучанської міської громади налічується 35 підприємств-експортерів, які у 2021 році експортували товарів, послуг на загальну суму 239 452 326,86 грн в 101 країну світу. Імпортні операції здійснюють 158 підприємств громади, які у 2021 році імпортували товарів, послуг на загальну суму 1 421 768 947,00 грн з 254 країн світу. З метою розвитку бізнесу у громаді функціонують КП «Бучанська агенція регіонального розвитку» БМР, Коворкінг-центр «Портал освіта і бізнес» та Центр підтримки підприємців «Дія. Бізнес-Буча». У громаді зареєстрований індустріальний парк «Мироцьке», а також розроблена концепція території пріоритетного розвитку «Bucha Techno Garden», площею 3433 гектара.

Освітню мережу Бучанської громади складають 17 комунальних та 11 приватних закладів дошкільної освіти, 16 комунальних та 3 приватних заклади загальної середньої освіти, Бучанський центр позашкільної роботи, Бучанський міський інклюзивно-ресурсний центр та Вищий приватний навчальний заклад Український гуманітарний інститут.

У Бучанській громаді розвинена медична мережа, що формується з Бучанського консультативно-діагностичного центру та 13 амбулаторій міста й сіл громади. На території громади також функціонують КНП «Ірпінська центральна міська лікарня», Бучанська підстанція Вишгородської станції екстреної медичної

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

допомоги та КНП «Київська обласна психоневрологічна лікарня No 2» Київської обласної ради. Планова ємність медичних закладів у 2022 році склала 106 на 10 тис. населення, фактична – 54.

Мережа закладів культури Бучанської міської територіальної громади складається з 12 бібліотек, 12 будинків культури, 2 школи мистецтв та 3 музеї.

У Бучанській МТГ налічується 102 об'єкти спортивної інфраструктури комунальної та приватної власності, представлені понад 24 олімпійських та неолімпійських видів спорту.

Загальна кількість охоплення населення територіальної громади спортивними послугами за дев'ять місяців 2022 року становила близько 7300 осіб.

До молодіжної політики шляхом організації та проведення молодіжних заходів на місцевому рівні залучено понад 2230 осіб нашої громади. У громаді функціонує Молодіжна рада, а також 18 організацій громадянського суспільства, що займаються місцевим розвитком, соціальною підтримкою та організацією спортивних заходів.

В Бучанській міській територіальній громаді працює одне комунальне підприємство «Бучасервіс» Бучанської міської ради. Предметом діяльності комунального підприємства є експлуатація та утримання в належному стані будинків та прибудинкової територій, виконання робіт по капітальному та поточному ремонту житлових будинків, об'єктів соціального, культурного призначення. Станом на 30.09.2022 р. в

обслуговуванні КП «Бучасервіс» Бучанської міської ради перебуває 160 багатоквартирних будинків. Після деокупації працівники КП «Бучасервіс»

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

проводили роботи з ексгумації та перепоховання тіл, а також відновлення зруйнованого житлового фонду.

Станом на 01.07.2023 року у Бучанській МТГ проживало 9359 внутрішньо переміщених осіб (ВПО), що разом складає 5137 сімей. У Бучанській громаді відкрито 4 модульних містечка для ВПО, також у громаді функціонує банк одягу для ВПО та тих, хто втратив житло.

5. ПРИНЦИПИ ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Центр екологічних ініціатив «Екодія» запропонував основні принципи для зеленої післявоєнної відбудови, які забезпечать сталий розвиток економіки та громад:

5.1. Сталі та системні рішення: Бучанська громада має орієнтуватися на сталі та системні рішення, які мають базуватися на довгостроковому баченні, що повинно стати фундаментом для майбутнього зростання та модернізації; зберігати баланс, який закладений у принципах сталого розвитку «Економіка+Довкілля+Суспільство», де дії та заходи мають мультисекторальні вигоди.

5.2. Прозорість, участь громад та громадськості у прийнятті рішень: міська влада зобов'язана забезпечити якісну участь громадськості, зокрема через участь у прийнятті рішень у вигляді громадських обговорень/слухань, створенні робочих груп за різними напрямками (наприклад, відбудова будівель, оновлення міської інфраструктури тощо).

5.3. Використання найкращих доступних технологій та практик: будь-який проєкт (державний, муніципальний, приватний) повинен передбачати реалізацію у повному обсязі процедур оцінок впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки, обов'язкове дотримання екологічних вимог та стандартів, збереження екологічного контролю у процесі дерегуляції бізнесу, ресурсоефективне виробництво та споживання в усіх галузях, надавати пріоритет природоорієнтованим рішенням, у тому числі, інфраструктурним.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

5.4. Стійкий та сталий розвиток міст та регіонів: надавати перевагу проектам, які сприяють розвитку сталої мобільності, дотримуються принципів компактності та багатофункціональності у містоплануванні, спонукають до переходу на «зелену» енергетику у містах, вирішують проблеми озеленення міст та містять природоорієнтовані рішення у сфері розбудови систем водопостачання та водовідведення у населених пунктах, враховують найкращі з доступних технологій, забезпечують інклюзивність публічних просторів.

5.5. Декарбонізація і децентралізація енергетики: варто націлитись на повну відмову від викопного палива, на прискорене підвищення енергоефективності, пріоритезацію децентралізованої генерації ВДЕ.

5.6. Розвиток стійких та децентралізованих агропродовольчих систем: надавати пріоритет локальним продовольчим системам, диверсифікації малих та середніх агропідприємств, фермерських господарств, їхній кооперації, виробництву та переробці за принципами циркулярної економіки (економіка замкненого циклу).

5.7. Забезпечення збереження екосистем та природного багатства України: відновлення природних територій, які постраждали внаслідок військових дій, повинно бути в пріоритеті, також пріоритетним є збереження екосистеми у зв'язку з інтенсифікацією видобутку ресурсів для відбудови, забезпечення реалізації Стратегії з екологічної безпеки та адаптації до змін клімату.

6. АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ

Основні проблеми:

6.1. Одним з факторів, який першочергово негативно впливає на стан природно-рекреаційних та водоохоронних зон - це наслідки окупації території Бучанської громади та бойові дії, які відбувались на території громади.

6.2. Ще один фактор – глобальна зміна клімату.

6.3. Заміновані та забруднені військовими снарядами лісові угіддя, поля, водні об'єкти – це також фактор, уникнути якого не вдасться.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

6.4. Згідно з опитуваннями жителів громади - прибережні зони річок та озер, в тому числі річки Буча, потребують очищення та благоустрою.

6.5. Згідно з тими ж опитуваннями стан повітря та його якість погіршується з кожним роком.

- Це зумовлено зменшенням кількості зелених насаджень, збільшенням приватних автомобілів на території громади та збільшенням транзитного навантаження на трасу М07 (Київ-Ковель), яка безпосередньо проходить через населені пункти громади.
- Також негативний вплив на якість повітря мають підприємства місцевого та національного значення. І хоча станом на 2023 рік цей вплив значно зменшився через закриття чи релокацію деяких з них, в найближчому майбутньому цей чинник зростатиме.
- відсутність реальних механізмів впливати на це (централізоване вивезення та складний механізм притягнення до індивідуальної адміністративної відповідальності).

6.6. Несакціоновані та стихійні побутові сміттєзвалища. На жаль, низька екологічна свідомість певної частини населення, відсутність працюючих механізмів запобігання та об'єктивні причини (військові дії) призводять до виникнення таких сміттєзвалищ.

6.7. Сміттєзвалище будматеріалів на заплаві річки Буча з боку Ірпінської громади.

6.8. Незаконний видобуток надр (торфу, піску) на території Бучанської громади.

6.9. Наявність Прогалин в національному екологічному та будівельному законодавстві, що дозволяє необґрунтоване видалення дерев на приватних ділянках. Також дається взнаки відсутність місцевої програми «рівноцінного заміщення зелених насаджень».

6.10. Неналежний стан мережі водопостачання та водовідведення, і як наслідок – проблеми з якістю питної водопровідної води.

6.11. Відсутність державного контролю у сфері буріння приватних свердловин призвело до забруднення захищених горизонтів поверхневими

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

водами та каналізаційними стоками. Згідно з відповіддю Державної служби геології та надр України (реєстраційний номер Держгеонадр від 18.08.2023 № 93-ЗГ/1-23) станом на 01.09.2023 року на території Бучанського району зареєстровано всього 82 водозабірних споруди. Хоча реальна кількість свердловин значно більша.

6.12. Низька загальна екологічна свідомість щодо сортування відходів сприяє забрудненню територій і, як наслідок, ґрунтових вод, які живлять криниці приватних домогосподарств.

6.13. Застарілі очисні споруди або ж їх відсутність. У Мироцькому (Немішаєве) функціонують поля фільтрації, які вже не здатні приймати достатню кількість каналізаційних відходів.

6.14. Часті пожежі на торф'яниках в поймі р. Буча мають серйозний негативний вплив на навколишнє середовище: повітря та ґрунтові води. Ось декілька акцентів:

- Вплив на повітря: горіння торф'яників викидає в атмосферу велику кількість диму, який містить токсичні гази та частки. У тиху погоду це призводить до сильного забруднення повітря в даній локації, що має негативний вплив на здоров'я місцевих мешканців та призводить до великої кількості респіраторних та алергічних захворювань;
- Вплив на ґрунтові води: горіння торф'яників впливає на якість та склад ґрунтових вод в навколишніх районах. Це може призвести до забруднення води в місцевих криницях токсинами, що матиме негативний вплив не тільки на довкілля та водні ресурси, але й на стан здоров'я місцевих мешканців.

7. РЕКОМЕНДАЦІЇ З УРАХУВАННЯМ ПРИНЦИПІВ ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ.

Принципи зеленого відновлення мають стати основою стратегічного напрямку розвитку Бучанської міської територіальної громади та основою для розробки і впровадження усіх політик, розвитку інфраструктури та залучення інвестицій.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Амбітні плани громади щодо кліматичної нейтральності міста, декарбонізації економіки, сільського господарства, транспорту, збереження біорізноманіття та забезпечення належної екологічної якості життя мешканців сприятимуть досягненню Цілей сталого розвитку та перетворенню Бучі на еко-іноватора у зелених змінах в Україні.

7.1. Досягнення кліматичної нейтральності є центральним елементом. Плани щодо скорочення викидів парникових газів мають супроводжуватись проведенням оцінки вразливості міста до змін клімату та впровадженням заходів з кліматичної адаптації міста. Питання адаптації до зміни клімату мають розглядатись у тісному взаємозв'язку з іншими секторами, зокрема, біорізноманіттям, розвитком міської інфраструктури, охороною здоров'я, будівництвом, освітою тощо.

Питання адаптації до змін клімату врегульовано Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 р. № 1363-р (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#top>), а також схваленим цим розпорядженням Операційним планом реалізації у 2022-2024 роках вказаної Стратегії.

7.2. Декарбонізація енергетичної системи, перехід на відновлювані джерела енергії (ВДЕ), підтримка енергоефективності є критично важливими для досягнення кліматичних цілей громади. Модернізовані галузі промисловості та сільського господарства з нульовими чи мінімальними викидами будуть конкурентними на ринку ЄС. Важливими є плани розвитку нових галузей промисловості, зокрема ІТ сектору, креативної економіки, зеленої енергетики. Дотримання принципів зеленого відновлення сприятиме переорієнтації малих та середніх

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

підприємств на виробництво екологічних товарів та надання екологічних послуг, а також перехід на сталі практики ведення бізнесу.

Питання декарбонізації енергетичної системи, в частині впровадження відновлювальної енергетики врегульовано, зокрема в Постанові Кабінету Міністрів України від 23.12.2021 р. № 1460 Про впровадження систем енергетичного менеджменту (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1460-2021-%D0%BF#n21>), Закону України «Про енергетичну ефективність будівель» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-19#Text>), Закону України «Про альтернативні джерела енергії» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#top>), Закону України «Про Фонд енергоефективності» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2095-19#top>).

7.3. Сталий та зелений транспорт є одним з важливих шляхів реального скорочення викидів CO₂. Збалансоване функціонування місцевої та регіональної транспортної системи громади є важливим елементом сталого екологічного та економічного розвитку. Бучанська міська територіальна громада має орієнтуватися на стримування зростання кількості та використання особистого автомобільного транспорту в місті, оптимізацію сфери паркування, використання альтернативного та екологічно безпечних видів міської мобільності, а також зменшувати кількість транзитного транспорту шляхом будівництва об'їзних шляхопроводів.

Дане питання детально врегульовано в Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#top>), схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р..

7.4. Досягнення нульового забруднення території громади є важливою складовою дотримання принципів зеленого відновлення, адже покращення якості повітря, вод, ґрунтів, зменшення забруднення шумом, мікропластиком, скорочення кількості відходів та покращення їхньої

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

переробки і повторного використання нерозривно пов'язані з покращенням здоров'я громадян та підвищенням екологічної якості їхнього життя.

В даному питанні слід враховувати один із ключових документів прийнятих у рамках Європейського зеленого – ухвалений Європейською Комісією 12.04.2021 року План дій «Назустріч нульовому забрудненню повітря, води та ґрунту», з урахуванням положень Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>), згідно якого національне законодавство у сфері охорони навколишнього природного середовища має бути адаптоване до законодавства Європейського Союзу.

7.5. Сприяння зеленій інфраструктурі та природоорієнтованим рішенням є запорукою відновлення екосистем міста та забезпечення тісного взаємозв'язку між людиною і природою. Збереження та збільшення кількості та якості міських зелених зон, включення питань охорони та збереження міського біорізноманіття в міське планування, долучення громади до європейських платформ з реалізації Європейського зеленого курсу має стати важливим елементом зеленого відновлення Бучанської громади.

Для врахування принципів зеленого відновлення необхідно запроваджувати заходи для скорочення викидів парникових газів, постачання чистої енергії для промисловості та споживачів, розвитку сталої інфраструктури, транспорту, сільського господарства, циркулярної економіки (економіки замкнутого циклу), досягнення нульового забруднення та збереження біорізноманіття.

Дане питання врегульовано вищезгаданими в попередніх пунктах законодавчими актами, а також в Законі України «Про благоустрій населених пунктів» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15#Text>), Правилах утримання зелених насаджень у населених пунктах України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06#top>), Концепції збереження біологічного різноманіття України, затвердженій постановою Кабінету

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Міністрів України від 12.05.1997 р. № 439
(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-97-%D0%BF#Text>)

7.6. Імплементация принципів зеленого відновлення в політики Бучанської міської ради потребує активного залучення та співпраці усіх зацікавлених сторін: влади, бізнесу, громадськості, науковців та громадян Бучанської міської територіальної громади. Лише синергія зусиль та розуміння нагальності екологічних і кліматичних викликів забезпечить швидкий та ефективний перехід громади до кліматичної нейтральності. Важливими компонентами просування ідеї зеленої трансформації Бучанської громади є промоційно-інформаційний та навчальний компоненти, які стосуються усіх зацікавлених сторін та усіх сфер Європейського зеленого курсу, а також створення нових та використання уже існуючих партнерств (взаємодія з сусідніми громадами, співпраця бізнесу і науки, співпраця влади та навчальних закладів тощо).

Як вже було зазначено вище, згідно положень Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>), національне законодавство у сфері охорони навколишнього природного середовища має бути адаптоване до законодавства Європейського Союзу.

7.7. Розробка планів сталої мобільності для населених пунктів (за аналогією з ЄС).

- Транспортний сектор є одним із найбільших джерел забруднення та викидів парникових газів через використання транспортних засобів, що є застарілими, неефективними та мають значний негативний вплив на довкілля.
- Амбітною ціллю для Бучанської громади має бути розвиток велосипедної інфраструктури, обмеження в'їзду до центрів населених пунктів, облаштування зелених пішохідних зон, організація екологічно

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

чистого та комфортного громадського транспорту, подолання проблем з паркуванням.

- Створення стимулів для розвитку сталої мобільності: розширення мережі електрзарядних станцій для забезпечення щорічного приросту автопарку електромобілів на 5-7% впродовж наступних 10 років; стимулювання використання електровелосипедів та електросамокатів, збільшення пасажирських поїздок велосипедами, самокатами та іншими засобами мікромобільності до 10-20% залежно від розміру населеного пункту.

Дане питання врегульовано в Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#top>), схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р..

7.8. Розробка планів озеленення населених пунктів громади, сприяння створенню та охороні на території міст об'єктів природно-заповідного фонду. В якості відправної точки Бучанська громада може взяти до уваги розроблений у ЄС інноваційний інструмент «Новий Баугауз» для залучення громадян до розробки нового архітектурно-будівельного стилю через поєднання сталого, прекрасного та інклюзивного.

Одним із стратегічних проектів у сфері зеленої трансформації Бучанської громади може стати модернізація житлового фонду, будівель та інфраструктури та нове будівництво житла із нульовим споживанням енергії, забезпечення енергопостачання та теплозабезпечення міст із малими викидами CO₂ - до 10% щорічно - із залученням інвестицій від Європейського банку реконструкції та розвитку та інших кредитних інституцій.

Питання озеленення населених пунктів врегульовано Правилами утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України 10.04.2006 № 105

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06#top>), а також у вищезгаданих Законі України «Про благоустрій населених пунктів» та Концепції збереження біологічного різноманіття України. Окремі повноваження органів місцевого самоврядування в частині створення та охорони об'єктів природо-заповідного фонду визначені в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні».

8. ОПИС КОНКРЕТНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ ТА ЗАХОДІВ, ЯКІ СЛІД ВКЛЮЧИТИ ДО ПРОГРАМИ ВІДНОВЛЕННЯ.

8.1. Комплексні заходи: створення відділу з охорони довкілля в структурі Бучанського виконавчого комітету, проведення оцінки вразливості громади до змін клімату, приведення у відповідність ПДСЕРК, розробка та імплементація Стратегії з адаптації Бучанської громади до змін клімату та плану дій, врахування кліматичного аспекту у щорічному проведенні конкурсу з Громадського бюджету та реалізації проектів-переможців, проведення активної просвітницької роботи щодо кліматичних питань (формальна та неформальна освіта), популяризація кліматично дружньої поведінки, вивчення досвіду та використання кращих практик ЄС, налагодження партнерства з іншими громадами, Асоціацією з енергоефективних міст України задля спільного досягнення цілей кліматичної нейтральності, врахування питань пом'якшення та адаптації до змін клімату при розробці стратегічних, програмних та документів планування Бучанської міської ради, втілення демонстраційних проектів, заснованих на природоорієнтованих рішеннях у відповідь на кліматичні загрози, врахування питань адаптації до зміни клімату та результатів при плануванні та забудові нових територій у разі оновлення Генерального (просторового) плану міста Буча та Бучанської громади.

У відповідності до частини першої статті 54 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» міська рада у межах затверджених нею структури і штатів може створювати відділи, управління та інші органи для здійснення повноважень, що належать до їх відання.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Питання заходів з адаптації до змін клімату врегульовано Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 р. № 1363-р (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#top>). Відповідно до даної Стратегії забезпечення її реалізації покладається в тому числі на органи місцевого самоврядування. При цьому, згідно схваленого вищезазначеним розпорядженням Операційного плану реалізації у 2022-2024 роках вказаної Стратегії, на органи місцевого самоврядування покладається, зокрема, розроблення місцевих стратегій адаптації до зміни клімату або включення питань адаптації до зміни клімату до стратегій розвитку територіальних громад та планів заходів з їх реалізації, а також до програм економічного і соціального розвитку областей, районів, міст. В частині включення до Програми заходів з проведення активної просвітницької роботи щодо кліматичних питань слід зазначити, згідно пункту «и» частини першої статті 19 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» до компетенції міських рад віднесено організацію екологічної освіти та екологічного виховання громадян.

8.2. Біорізноманіття: створення єдиної концепції озеленення та програми відновлення біорізноманіття, розробка онлайн-реєстру зелених насаджень, розробка Концепції розвитку блакитно-зеленої інфраструктури Бучанської громади, прийняття програми щодо обліку та захисту історично-цінних дерев та тих, які постраждали під час воєнних дій, правил поводження з зеленими насадженнями на території Бучанської громади для суб'єктів господарювання усіх форм власності.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

У містах та інших населених пунктах ведеться облік зелених насаджень та складається їх реєстр за видовим складом та віком. Облік зелених насаджень проводиться органами місцевого самоврядування (*частина п'ята статті 28 Закону України «Про благоустрій населених пунктів»*)

Аналогічні положення містяться в пунктах 14.1.2 та 14.1.3 Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06#top>), згідно яких обліку підлягають усі види зелених насаджень: дерева, кущі, газони, квітники.

До повноважень виконавчих органів місцевих рад належить, зокрема, підготовка і подання на затвердження ради проектів місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля (*підпункт 2 пункту «а» частини першої статті 33 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»*).

На сьогодні діє затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.1997 р. № 439 Концепція збереження біологічного різноманіття України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-97-%D0%BF#Text>), відповідно до якої організаційне забезпечення та координація діяльності щодо реалізації Концепції покладена на Міністерством екології та природних ресурсів за участю інших центральних та місцевих органів виконавчої влади (*абзац п'ятий розділу «Засоби реалізації Концепції» Концепції*).

8.3. Нульове забруднення: розробка і реалізація Стратегії нульового забруднення Бучанської громади до 2050 року та плану заходів на її виконання, включення в план реалізації Стратегії розвитку Бучанської міської територіальної громади на період до 2029 цифровізацію сфер Європейського зеленого курсу.

12.04.2021 року Європейська Комісія ухвалила План дій «Назустріч нульовому забрудненню повітря, води та ґрунту», який є одним з ключових документів у рамках Європейського зеленого курсу.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>) законодавство України у сфері охорони навколишнього природного середовища має бути адаптоване до законодавства Європейського Союзу, та спрямоване на досягнення національних пріоритетів та забезпечення його наближення до відповідних директив Європейського Союзу впровадження багатосторонніх екологічних угод (конвенцій, протоколів тощо), стороною яких є Україна.

8.4. Промислова політика: сприяння участі підприємств Бучанської громади у зелених альянсах ЄС (сировинних матеріалів European Raw Materials Alliance, чистого водню European Clean Hydrogen Alliance, батарейковий European Battery Alliance), системна робота над «озелененням» індустриальних парків, створення промислового кластеру, що працює за принципами циркулярної економіки, дослідження питання фінансування зеленого переходу як одного з важливих питань в контексті ЄЗК та його врахування у галузевих документах (програмах), сприяння переорієнтації МСП на виробництво екологічних товарів та надання екологічних послуг, а також перехід на сталі практики ведення бізнесу.

Заходи, спрямовані на реалізацію даного пункту передбачені вищезгаданою Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, відповідно до якої забезпечення її реалізації покладається в тому числі на органи місцевого самоврядування.

Так, з метою забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України та інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України Стратегією передбачено реалізацію заходів спрямованих на:

- стимулювання впровадження систем екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у тому числі на основі міжнародних систем сертифікації та маркування;

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

- стимулювання впровадження суб'єктами господарювання більш екологічно чистого, ресурсоефективного виробництва та екологічних інновацій, зокрема екологічної модернізації промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку).

8.5. Відходи: розробити і втілити концепцію «Громада з нульовими відходами» та план поводження з відходами. Закріпити принципи циркулярної економіки в галузевих документах та Плані переходу до зеленої економіки. Вивчати та використовувати кращі практики європейських міст, зокрема у сфері зменшення генерації відходів та розумного споживання. Залучати «зелені» інвестиції у сферу поводження з відходами. Провести дослідження морфології відходів Бучанської громади.

Вирішення питань управління небезпечними відходами у складі побутових відходів відповідно до законодавства, а також затвердження місцевих планів управління відходами належить до виключної компетенції місцевих рад (*пункти 54 та 54-1 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»*).

Окрім цього, до відання виконавчих органів місцевих рад належить, зокрема, організація управління побутовими відходами, відходами будівництва та знесення, знешкодження та захоронення трупів тварин (*підпункт 6 пункту «а» статті 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»*), запровадження роздільного збирання побутових відходів та забезпечення виконання цільових показників щодо підготовки для повторного використання та рециклінгу побутових відходів (*підпункт 25 пункту «а» статті 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»*), затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами (*підпункт 30 пункту «а» статті 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»*).

Аналогічні повноваження та зобов'язання на органи місцевого самоврядування покладено Законом України «Про управління відходами»,

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

зокрема статтею 26 цього Закону (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>).

Також розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 р. № 117-р затверджено Національний план управління відходами до 2030 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-2019-%D1%80#top>), яким передбачено здійснення ряду заходів, частина з яких покладається в тому числі на органи місцевого самоврядування. До таких заходів віднесено зокрема заходи, що передбачають просвітницьку інформаційну діяльність органів місцевого самоврядування, розробку та реалізацію відповідних проектів регіональних планів управління відходами, впровадження систем екологічного менеджменту та інше.

8.6. Стала та розумна мобільність: купівля громадських транспортних засобів з нульовими викидами (заміна старих одиниць), залучення інвестицій для розвитку безпечної і екологічно чистої транспортної інфраструктури, підтримка громадських ініціатив та стартапів у сфері сталої мобільності, вивчення та використання кращого досвіду європейських міст через партнерства з європейськими містами, співпраця з міжнародними інституціями, які підтримують розвиток зеленого транспорту, зміцнення та співпраця між владою, бізнесом та громадськістю для вирішення конкретних питань розвитку транспорту та відповідної інфраструктури, розробка плану сталої мобільності, створення зони міста (населеного пункту) з низькими викидами (центр міста, вільний від викидів).

Зокрема до виключної компетенції міських рад належить визначення шляхів стимулювання користування електромобілями та іншими екологічними видами транспорту (*Пункт 5б частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»*).

Окрім цього, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р схвалено Національну транспортну стратегію України на період до 2030 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#top>), якою передбачено реалізацію ряду заходів спрямованих на впровадження сталої

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

мобільності, безпечного для суспільства, екологічно чистого та енергоефективного транспорту. Реалізацію даної Стратегії та забезпечення фінансування заходів з її реалізації покладено в тому числі на місцеві органи виконавчої влади.

8.7. Енергетика та енергоефективність: визначення можливості поетапного розвитку ВДЕ у громаді до 2030 та 2050 років, проведення заходів зі стимулювання впровадження енергозберігаючих заходів для зменшення споживання паливно-енергетичних ресурсів споживачами, а також ремонт будинків і прибудинкових територій, в тендерних вимогах та вимогах по ПКД враховувати умови будівництва з нульовими відходами, при проектуванні нових будівель та елементів муніципальної інфраструктури, а також при капітальних ремонтах враховувати обсяги викидів парникових газів протягом життєвого циклу, беручи за основу доповнену Директиву про енергоефективність, в процесі проведення будівельних робіт приділяти увагу компоненту захисту довкілля, ґрунту, вод та планування сталої мобільності, переведення комунальних закладів на енергію з ВДЕ.

В пункті 3 Постанови Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2021 р. № 1460 Про впровадження систем енергетичного менеджменту (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1460-2021-%D0%BF#n21>)

рекомендується органам місцевого самоврядування впровадити системи енергетичного менеджменту та визначити керівників (заступників керівників) відповідних органів відповідальними за впровадження та функціонування системи енергетичного менеджменту у таких органах.

Так, Бучанською міською радою в 2018 році було затверджено Програму енергозбереження (підвищення енергоефективності) у житлово-комунальному господарстві в Бучанській міській об'єднаній територіальній громаді на період 2019-2023 років. Тож наразі існує необхідність в її оновленні.

Дане питання також врегульовано в положеннях Закону України «Про енергетичну ефективність будівель» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-19#Text>), Закону України «Про

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

альтернативні джерела енергії» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#top>) та в Законі України «Про регулювання містобудівної діяльності» в частині, що стосується сертифікації енергетичної ефективності об'єктів будівництва.

В пункті 7 статті 18 Закону України «Про енергетичну ефективність будівель» рекомендовано органам державної влади та органам місцевого самоврядування здійснювати термомодернізацію та енергоефективні заходи у будівлях державної та комунальної форм власності з урахуванням рекомендацій, зазначених в енергетичних сертифікатах таких будівель (за наявності).

В статті 4 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» закріплено необхідність розроблення загальнодержавних, галузевих та місцевих програм у сфері альтернативних джерел енергії, а також розроблення та прийняття органами виконавчої влади в межах їх компетенції нормативно-правових актів, державних норм, правил, методичних документів щодо використання альтернативних джерел енергії та підтвердження походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії.

8.8. Стале харчування і зелене сільське господарство: розробка та прийняття окремої Стратегії сталої продовольчої політики та міського зеленого сільського господарства Бучанської громади, долучення до європейських ініціатив сталих продовольчих політик у містах, стимулювання закупівлі органічних та екологічно безпечних місцевих продуктів харчування освітніми закладами, іншими комунальними установами, партнерство між владою, бізнесом та громадянськістю для вирішення конкретних питань поводження з харчовими відходами залежно від потреб громади, підтримка місцевих виробників через популяризацію їхньої продукції, громадських ініціатив та стартапів у сфері сталого харчування, розробка програми розвитку аграрного сектору на 2023-2024 роки.

Згідно Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, визначеним Указом Президента України від 30.09.2019 р. № 722

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>), однією з таких цілей є досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарств.

В 2020 році Кабінетом Міністрів України було розроблено проект розпорядження «Про схвалення Стратегії продовольчої безпеки на період до 2030 року». Проте відповідну Стратегію не було перетворено у план заходів для її практичної реалізації, внаслідок чого її затверджено не було.

На сьогодні ж існує План заходів забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.04.2022 р. № 327-р. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/327-2022-%D1%80#n10>). Цим Планом передбачено, зокрема, створення можливостей для самозабезпечення харчовими продуктами територіальних громад та домогосподарств, що передбачає розроблення та реалізацію місцевої програми для самозабезпечення територіальних громад харчовими продуктами. Реалізація таких заходів покладена в тому числі на органи місцевого самоврядування.

Також слід зазначити, що до компетенції виконавчих органів міських рад належить організація медичного обслуговування та харчування у закладах освіти, культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм (*підпункт 3 пункту «а» частини першої статті 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»*).

8.9. Освітній та інформаційний компоненти.

Включити в інформаційну стратегію постійне інформування містян та бізнесу щодо зеленої трансформації та переходу до кліматично нейтральної громади. Підвищувати обізнаність про переваги збереження біорізноманіття і

природоорієнтовані рішення та заохочувати громадян та бізнес до дій по їхньому збереженню і впровадженню. Популяризувати споживання органічної продукції та здоровий спосіб життя серед жителів громади, проводити широкі інформаційні кампанії щодо економії водних ресурсів

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

загалом та питної води зокрема. Роз'яснювати про необхідність накопичувати дощову воду для технічних потреб ОСББ, домогосподарств приватного сектору, комунальних установ (створювати пілотні демонстраційні проекти по утриманню та збиранню дощової води). Підвищувати екологічну обізнаність громадян та підприємців для зменшення негативного впливу їхньої господарської діяльності на стан повітря (спалювання трави, листя та сміття, енергоефективність та ін.), стан поверхневих та підземних вод та ґрунтів.

Як вже було зазначено вище, організація екологічної освіти та екологічного виховання громадян належить до компетенції міської ради у галузі охорони навколишнього природного середовища (*пункт «и» частини 1 статті 19 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»*).

Окрім цього, до компетенції виконавчих органів міських рад належить, зокрема, надання інформації та проведення просвітницької роботи серед населення щодо управління відходами (*підпункт 28 пункту «а» статті 30 Закону України «Про місцеве самоврядування»*) про що вже зазначалось, а також створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є складовою мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації (*підпункт 11 пункту «б» частини першої статті 33 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»*).

Також реалізація просвітницької, інформаційної, освітньої діяльності у сфері належного поводження з відходами покладена на органи місцевого самоврядування вищезгаданим Національним планом управління відходами до 2030 року.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

9. ПЕРЕЛІК ПРОЕКТІВ ДЛЯ БУЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ:

9.1. Еко-години в освітніх закладах, проведення для дітей екскурсій на ЕкоХаб, проведення толок, лекцій щодо правильного поводження з відходами.

9.2. Очищення та благоустрій річки Буча та її берегів, створення набережної, очищення озера Земснаряд та інших річок та озер.

9.3. Облаштування зелених зон, парків, скверів, набережних тощо із сучасними елементами благоустрою, з урахуванням універсального дизайну.

9.4. Створення та облаштування зелених коридорів, які можуть поєднувати зелені зони громади між собою (Мережа велосипедних та пішохідних доріжок, облаштованих у зелених коридорах, забезпечує привабливість перебування та безпеку пересування в громаді. Зелені насадження на вулицях, дорогах і площах мають забезпечити захист жителів та гостей громади від шуму, пилу, вихлопних газів, покращувати мікроклімат, відповідати архітектурно-художнім вимогам і умовам безпеки руху (видимість руху транспортних засобів, пішоходів, засобів регулювання дорожнього руху). Асортимент порід зелених насаджень має відповідати місцевим ґрунтово-кліматичним умовам, володіти пилегазостійкістю, декоративністю, задовольняти вимогам РСН 183. Основним елементом озеленення центральних розділювальних смуг на проїжджій частині вулиць і доріг має бути газон. За ширини розділювальної смуги більше 4 м допускається посадка квітів і низького чагарнику висотою не більше 0.5 м. Також для створення клумб та озеленення бажано використовувати багаторічні рослини: різнотрав'я затримує вдвічі більше дощової води порівняно з звичайним газоном. Лучні рослини вищі за траву, тож краще поглинають пил та шкідливі речовини, а також знижують температуру повітря. Окрім цього, різнотрав'я складається саме з локальних видів рослин, що допомагає підтримувати екосистему.

9.5. Інтеграція та взаємозв'язок зелених зон громади: комплексна програма збереження та розвитку «зеленого каркасу» Бучанської громади.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

9.6. Проведення дослідження стану дерев у громаді, інвентаризація та облік дерев: створення реєстру історично-цінних дерев та дерев, які постраждали від воєнних дій; створення реєстру дерев, які знаходяться на муніципальній території.

9.7. Захист від будівельних робіт та розробки: встановлення зон навколо історично-цінних дерев, де будуть обмежені будівельні та розробницькі роботи; розробка правил і регуляцій, що обмежують дії, які можуть загрожувати деревам.

9.8. Освітня програма для місцевих жителів та працівників усіх форм власності щодо важливості збереження історично-цінних дерев, інших зелених насаджень та заборонених дій.

До даних пунктів, відносно питання озеленення, підлягають застосуванню Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України 10.04.2006 № 105 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06#top>), Закон України «Про благоустрій населених пунктів» та Концепції збереження біологічного різноманіття України. А також Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#top>), схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р., в якій передбачена реалізація наступних заходів:

- покращення пішохідної інфраструктури, паркувальних зон, обмеження швидкості руху транспортних засобів та розвиток інфраструктури для руху велосипедів;
- впровадження економічних та інших заходів стимулювання використання в містах екологічно більш чистих видів транспорту, зокрема електромобілів, міського електричного транспорту - метрополітенів, трамваїв, тролейбусів, електробусів, а також велосипедного (систем громадського прокату велосипедів) транспорту;

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

- забезпечення розвитку соціально та екологічно орієнтованої мобільності на короткі відстані відповідно до моделей “Місто коротких шляхів” та впровадження принципів інтермодальності та забезпечення оптимальної взаємодії велосипедного руху з іншими видами транспорту та інше.

Питання дослідження (порядок оцінки) стану дерев врегульовано Інструкцією з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України, затвердженою наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України 24.12.2001 № 226 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-02#Text>). Відповідно до пункту 1.3. даної Інструкції відповідальними за проведення інвентаризації зелених насаджень, в межах повноважень, визначених законодавством, є органи місцевого самоврядування.

9.9. Облаштування лісосмуг та узбіччя транзитних маршрутів як зону для відпочинку (Slow Ways - це ініціатива зі створення мережі пішохідних маршрутів, що з'єднує всі міста Великої Британії, а також тисячі сіл).

9.10. Розміщення на зупинках інформації про маршрути та їхній розклад руху, синхронізація графіків різних маршрутів та створення комфортних умов для пересадки.

9.11. Проведення хімічного та біологічного аналізу поверхневих вод та ґрунтів.

9.12. Реконструкція проектування та будівництво нових очисних споруд, закриття полів фільтрації.

Питання охорони водних об'єктів, безпечності та якості питної води врегульовано положеннями Водного кодексу України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>), Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14#top>), а також Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>).

Державний контроль безпечності та якості питної води здійснюють органи місцевого самоврядування і органи виконавчої влади згідно з

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

повноваженнями, встановленими законом (*частина третя статті 43 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання»*). У разі якщо якість питної води за окремими показниками не відповідає вимогам державних санітарних норм і правил, органи місцевого самоврядування інформують споживачів через медіа про невідповідність якісним показникам питної води та вживають заходів, пов'язаних з відверненням загрози здоров'ю людей (*частина друга статті 9 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання»*).

Безпосередньо питання моніторингу якості атмосферного повітря врегульовано Порядком здійснення державного моніторингу вод, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 №758 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2018-%D0%BF#top>). Відповідно до пунктів 6 та 19 даного Порядку суб'єктами державного моніторингу вод є Міндовкілля, Держводагентство, Держгеонадра та ДСНС. Вказаними суб'єктами здійснюється забезпечення органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування інформацією для прийняття рішень у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.

Важливо зазначити, що згідно Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», одним із завдань в сфері охорони вод визначено покращення якості води та управління водними ресурсами. Повне поступове припинення скидання у водні об'єкти неочищених та недостатньо очищених стічних вод і забезпечення відповідності ступеня очищення стічних вод установленим нормативам та стандартам, а також запобігання забрудненню підземних вод.

9.13. Створення «маршрутів здоров'я», оздоровчий проект «Стежки Камінського»

9.14. Проведення дослідження щодо впливу продуктів горіння на якість атмосферного повітря.

9.15. Встановлення датчиків моніторингу атмосферного повітря та формування територіальної системи спостережень.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Питання охорони атмосферного повітря врегульовано Законом України «Про охорону атмосферного повітря» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>). Відповідно до статті 27 цього Закону контроль у галузі охорони атмосферного повітря здійснюється з метою забезпечення дотримання вимог законодавства про охорону атмосферного повітря місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, посадовими особами цих органів, а також суб'єктами господарювання, установами, організаціями та громадянами. Статтею 13 вказаного Закону «Регулювання рівнів впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря» закріплено, що місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання зобов'язані вживати необхідних заходів для запобігання та недопущення перевищення встановлених санітарними нормами рівнів впливу фізичних та біологічних факторів на середовище життєдіяльності людини.

Безпосередньо питання моніторингу якості атмосферного повітря врегульовано Порядком здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 р. № 827 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/827-2019-%D0%BF#top>). Згідно пункту шостого вказаного Порядку суб'єктами моніторингу атмосферного повітря є Міндовкілля, МОЗ, ДСНС, ДАЗВ, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська міська держадміністрація, виконавчі органи міських рад. Виконавчі органи міських рад встановлюють пункти спостережень та ведуть спостереження за рівнями забруднювальних речовин, визначених у даному Порядку, в межах території відповідної зони або агломерації.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

10. ПРОЕКТИ

10.1. «ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ»

10.1.1 Зменшення витрат очищеної води:

- збирати дощову воду для муніципальних технічних потреб;

- сприяти і підтримувати фінансово

мешканців приватного сектору (користувачів водопровідної води) реалізовувати проекти «поливаємо дощовою водою».

10.1.2 Охорона та відновлення та водойм природного та штучного походження: річок, озер та ставків:

- згідно чинного екологічного законодавства здійснювати регулярний контроль якості води, догляд за водоймами та їхнє очищення;

- у співпраці з місцевими мешканцями та зацікавленими підприємцями влаштовувати толоки для прибирання берегової лінії водойм;

- запровадити регламенти щодо використання цих водойм та проводити систематичні заходи контролю задля уникнення їхнього забруднення побутовими та промисловими стоками.

10.1.3. Контроль потенційного забруднення водойм:

- на базі існуючого штату БМР та профільних КП створити екологічний відділ для контролю потенційного скидання неочищених стічних вод місцевими підприємствами та домогосподарствами

- надавати рекламні преференції підприємствам, діяльність яких є екологічною. Створити екологічний рейтинг підприємств.

10.1.4. Збереження біорізноманіття:

• максимально сприяти громадським організаціям та громадським ініціативам у впровадженні проектів з охорони та відновлення екосистем у водних екосистемах всіма доступними для БМР інструментами: пришвидшений регламент розгляду та підписання необхідних меморандумів, розгляд та прийняття необхідних рішень;

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

- створювати та сприяти створенню охоронних зон для збереження природи навколо водойм

10.1.5. Ефективне використання дощової води:

- запровадити системи збору та використання дощової води для поливу та інших муніципальних та домашніх потреб;
- заохочувати інвесторів впроваджувати програми зеленого будівництва та функціонування проектів з ефективним використанням дощової води;

10.1.6. Захист криниць, бюветів та природних джерел загального користування, як альтернативних джерел питного водопостачання:

- відремонтувати криниці загального користування, вода в яких відповідає Державним санітарним нормам та правилам «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10) та облаштувати зручний підхід до них і користування;
- коштом місцевого бюджету проводити відповідні заходи для забезпечення безпеки води в криницях, бюветах та природних джерелах стан води в яких дозволяє застосувати заходи для приведення її до вимог ДСанПіН 2.2.4-171-10;
- інформувати населення про стан криниць, бюветів та природних джерел, про якість води в них та виконані роботи з обслуговування;

10.1.7. Проводити спільні ініціативи та проекти з сусідніми територіальними громадами для спільного збереження водних ресурсів та річок:

- вивчати екологічний досвід сусідніх громад (відповідальність екологічного відділу БМР)
- бути еко-ініціатором (стейкхолдером) для навколишніх громад. Грати на випередження;

10.1.8. Просвітні акції та комунікація місцевої влади з населенням:

- проводити освітні кампанії та інформувати мешканців про важливість збереження водних ресурсів та відповідального використання води;

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

- щомісяця продукувати інформаційний посил для підприємців та мешканців для збереження водних ресурсів та персональну відповідальність за забруднення водойм.

10.2. ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ У БУЧАНСЬКІЙ ГРОМАДІ

10.2.1. Відновлення та догляд за наявними зеленими насадженнями:

- визначення насаджень, які потребують відновлення та догляду;
- виготовлення плану відновлення та регулярний догляд, включаючи обрізку, добрива, полив і захист від хвороб і шкідників;
- створення Служби по догляду за зеленими насадженнями у Бучанській громаді (на базі КП «Бучазеленбуд»).

10.2.2 Створення нових та підтримка існуючих рекреаційних зон:

- вибір місць для створення рекреаційних зон на основі місцевих потреб та попиту мешканців;
- планування та дизайн рекреаційних зон, включаючи сидячі та гойдалки, доріжки, зони для пікніків і освітлення.

10.2.3 Висадка нових насаджень:

- вибір місць для висадки нових дерев, кущів та квітників у рекреаційних зонах, навчальних закладах, тощо;
- висадка місцевих, екологічно відповідних видів рослин;

10.2.4 Освіта і залучення спільноти:

- проведення інформаційних кампаній та освітніх заходів для мешканців щодо важливості збереження та догляду за зеленими насадженнями та використання рекреаційних зон;

10.2.5 Пошук фінансування:

- пошук фінансування для програми від державних та приватних донорів, грантових організацій та місцевих бізнесів;

10.2.6 Моніторинг та оцінка:

- проведення регулярного моніторингу стану зелених насаджень та рекреаційних зон;

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

- оцінка результатів та внесення змін в програму, якщо необхідно

10.3 ОЗДОРОВЧИЙ ПРОЕКТ КАМІНСЬКОГО

10.3.1 Метою проекту є:

- формування оздоровчої інфраструктури для покращення здоров'я жителів та гостей Бучанської громади;
- впровадження нового туристичного маршруту «Оздоровчий комплекс «Друг здоров'я Вітольд Камінський»,
- популяризація методики лікування В. Камінського та увічнення пам'яті нашого земляка.

10.3.2 Реалізація проекту сприятиме:

- загартовуванню, профілактиці та оздоровленню відвідувачів парку з числа жителів Бучі та гостей міста;
- підвищенню туристичної, історично-культурної привабливості м. Буча як центру громади та становленню його як центру санаторно-курортної зони;
- підвищенню зацікавленості населення у практичному впровадженні оздоровлення природними засобами за методикою В. Камінського;
- підвищенню інвестиційної привабливості громади в цілому.

Реалізація проекту також відкриває нові можливості для розвитку підприємництва: у подальшому за рецептами В. Камінського можна виробляти корисні напої, випускати сувеніри та брошури з рекомендаціями лікаря тощо.

10.3.3 В оздоровчий природний комплекс «Друг здоров'я Вітольд Камінський» пропонуємо включити:

- Зону ходіння босоніж – найпростіший природний і ефективний спосіб загартовування.
- Зону з водним басейном – каналом «Водна доріжка» - гідротерапевтична процедура, яка активізує імунні функції організму.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

- Зону для «Ліктьових ванн» - резервуари з проточною водою для рук. Процедура стимулює роботу системи кровообігу.
- Зону спорту: гімнастичні колоди, міні-гольф. Ходіння по колоді сприяє розвитку функції рівноваги, що зміцнює здоров'я. Гра в міні-гольф також зміцнює здоров'я.
- Зона «Фітотерапії» - з лікувальними властивостями рослин.
- Зона «Аптека для душі» - зона для мистецтва.
- Водний бювет, де поруч с джерельною водою буде встановлений історичний стенд, присвячений В. Камінському.

Всі ці зони будуть формувати історичну та туристичну інфраструктуру міста Буча.

Проект дасть результати в екологічному секторі, бо для реалізації ідеї проекту необхідне чисте середовище: чиста трава, вода та повітря.

Локалізація проекту: вулиця Інститутська, 54, Буча, Київська обл., Бучанський міський парк

10.4 КРИНИЦІ – АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ПИТНОЇ ВОДИ В ЕКСТРЕННИХ СИТУАЦІЯХ

Перший тиждень воєнних дій на території громади, окупація території та перші тижні після деокупації виявили вразливість водогону в екстрених ситуаціях. З повагою констатуємо те, що міська влада докладаеть максимальних зусиль щодо захисту об'єктів критичної інфраструктури, до яких належать об'єкти водопостачання і водовідведення. Разом з цим змушені звернути увагу, що в період, коли водопостачання було відсутнім і жителі громади кинулись в пошуку води до місцевих криниць, якість води та її безпека була невідомою.

Маючи тривалий досвід у сфері експрес-аналізів води та за допомогою Центру екологічних ініціатив «Екодія», учасники ГО «Я-бучанець» провели серію експрес аналізів води в криницях загального користування на території громади, щоб з'ясувати динаміку зміни показників за 6 місяців з червня 2023 року до листопада 2023 року.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Однозначних рекомендацій щодо кожної криниці наразі дати неможливо, для цього потрібно провести ще серію досліджень з січня 2024 року до червня 2024.

Зважаючи на те, що криниці загального користування, які знаходяться на території громади не мають власника і відповідального за їхнє утримання, а загрози виникнення екстрених ситуацій не зникли – пропонуємо КП «Бучасервіс» навесні 2024 року реалізувати чотири наступні кроки:

- У березні-квітні 2024 року (коли рівень ґрунтових вод буде найвищим) замовити у Бучанської районної філії Державної установи «КОЦКПХ МОЗ України» повне дослідження криниць загального користування. Хімічне і мікробіологічне.
- Облаштувати та провести необхідні заходи на кожній криниці відповідно до пп. 3.31; 3.32; 3.33; додатку 7; додатку 11; додатку 12, які вказані в Державних санітарних правилах і нормах ДСанПіН 2.2.4-171-10
- Відповідно до результатів досліджень якості та безпеки води в даних криницях, враховуючи лімітуючі ознаки шкідливості та орієнтовно допустимі рівні речовин у воді класифікувати кожен криницю за рівнем її придатності для користування та надати рекомендації щодо споживання води (питна, побутова, технічна; відповідно до пори року; максимальна тривалість споживання води у якості питної, необхідні заходи безпеки, які потрібно застосовувати у кожному окремому випадку)
- Провести інформаційну кампанію для донесення цих рекомендацій до населення: встановити інформаційні таблички, провести серію дописів на офіційних інформаційних ресурсах.

10.5 ПРОЄКТ «ПЕРШІ НАВИЧКИ КОМПОСТУВАННЯ»

На базі шкільних навчальних закладів впровадити «Програму переробки органічних відходів у компост та біогумус». На території будь-якого шкільного навчального закладу є зелені насадження та газони. Також у певній кількості збираються залишки їжі. Ця програма дозволить переробляти органічні відходи у органічні добрива, компост та біогумус, що дозволить покращити ґрунт та вирощувати органічні продукти. А також має на меті привчати змалечку

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

компостувати органічні відходи і зменшувати їхню кількість, яка вивозиться на полігони.

10.6 ПРОЄКТ «СТОП ПАЛІННЯ»

За допомогою інформаційної кампанії в соціальних мережах, безпосереднього спілкування, роз'яснювальної роботи серед населення та у співпраці з поліцією, ми спрямовуємо зусилля на зменшення випадків неправомірного спалювання листя, трави та городнього бадилля. Роз'яснювальна робота надає населенню альтернативи, такі як компостування чи використання спеціальних служб для вивезення біологічних відходів. Поліція здійснює відповідні заходи, контролюючи та навчаючи громадян дотримуватися екологічних норм. Наша спільна мета — збереження довкілля та зменшення негативного впливу на повітря та екосистему.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

11. ЗАВЕРШАЛЬНІ ВИСНОВКИ ТА ЗАКЛИКИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ РЕКОМЕНДАЦІЙ.

Бучанська громада стала символом, відомим усім. І ми усвідомлюємо, що ми не зможемо відійти від уособлення Бучі як місця страшної трагедії. Але в наших силах показати всьому світові, що люди, які пережили страшні події, не лише можуть відновитись, але і стати сильнішими, та навіть віднайти нові сенси, як в своєму житті, так і в переродженні своєї спільноти - своєї громади.

Тож у нас є унікальна можливість заявити про свою унікальність, креативність, інновації. Показати себе як громаду, яка генерує найактуальніші для світу екологічні ідеї та готова стати центром реалізації найпрогресивніших екопроектів. Тим паче, що для цього є географічне та історичне підґрунтя.

Але для цього потрібне чітке формулювання візії Бучанської громади, її стратегії. Ми маємо широко і голосно, дуже чітко і конкретно заявити світові, ПРО ЩО МИ.

Чітке формулювання нашої візії як ГРОМАДИ ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ - це інструмент, магніт, який залучить до розвитку громади меценатів та потужних інвесторів, готових вкладатися в актуальні «зелені» проекти.

Крім того, дасть надію не тільки на повернення наших жителів, які виїхали за кордон в евакуацію, але й сприятиме переселенню на ці території нових людей, які мислять прогресивно, чийм сенсом життя та діяльності є втілення екологічних ідей, проектів, мрій.

Громада має дати зрозуміти світові, що ми є місцем для тих, хто вирішив жити, творити у новітньому світі у поєднанні з природою.

Ми не тільки відновлюємо цю територію - ми створюємо платформу для інноваційного розвитку, для життя у сталому, комфортному природному середовищі.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

12. ДЖЕРЕЛА

Використані джерела:

1. Аналітична записка (серпень 2022) «Зелене повоєнне відновлення України: візія та моделі» Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля»;
2. Методичні рекомендації «Розроблення Програми комплексного відновлення території громад» (2023) БФ «Право на захист»;
3. Рішення Вінницької міської ради «Про проголошення Зеленого курсу Вінниці» від 22.01.2022 року;
4. Концепція відновлення та розвитку Макарівської СТГ.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

13. КОРИСНІ ДЖЕРЕЛА:

13.1 АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Аналітична доповідь «Про стан і необхідність удосконалення нормативно-правової бази щодо оцінки збитків та функціонування державного реєстру пошкодженого та знищеного майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України. Практичний досвід та рекомендації», <https://rm.coe.int/council-of-europe-analytical-report-2022-for-the-site/1680a8eee2>.
2. Проблематика документального оформлення, визначення шкоди та відшкодування збитків, завданих Україні та її громадянам внаслідок збройної агресії Російської Федерації. Тези науково-практичної конференції, м. Харків, 22 червня 2022 р., http://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/zbirniki_konf/Tezi_konf_22_06_2022.pdf.
3. Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення, https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/zvit-shvydka-oczinka-zavdanoyi-shkody-ta-potreb-na-vidnovlennya_ukr-1.pdf.
4. Ecodozor platform for monitoring war-related environmental damage and risks in Ukraine, <https://zoinet.org/product/ecodozor/>.
5. Пошкодження населених пунктів, <http://bit.ly/3GcKN99> (додатково дивитись <https://zoinet.org/products/>, тема «War on Ukraine»).
6. Порушення роботи промисловості та інфраструктури, <https://bit.ly/3VI5dCk>.
7. Executive Summary. Research of the Donbas Tailings Storage Facilities Current State and Their Possible Emergency Impact on Water Bodies Under the Military Actions, https://media.voog.com/0000/0036/1658/files/SUMMARY_Donbas%20TSFs_OSCE_published_eng.pdf.
8. Збитки та втрати, завдані війною. Вебінар 1. Документування й оцінка збитків, https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ua/Documents/webinar/presentation_damages.pdf.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

9. Матеріали 24 робочих груп: план заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України, перелік пропозицій щодо пріоритетних реформ та стратегічних ініціатив, проектів нормативно-правових актів, прийняття і реалізація яких є необхідними для ефективної роботи та відновлення України у воєнний і післявоєнний періоди, <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/robochi-grupi>.
10. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України — К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. — 256 с., <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/1plangrweb.pdf>.
11. Посібник із визначення потреб населення об'єднаної територіальної громади у соці- альних послугах / Практичні рекомендації — Київ, 2019, <https://naiu.org.ua/posibnyk-iz-vyznachennya-potreb-naselennya-ob-yednanoyi-terytorialnoyi-gromady-u-sotsialnyh-poslugah-praktychni-rekomendatsiy/>.
10. Про ініціювання розроблення проекту програми комплексного відновлення тери- торії Київської області. Розпорядження від 01.07.2022, No 368. Дата оприлюднення: 01.07.2022, <https://koda.gov.ua/normdoc/pro-incipiyuvannya-rozroblennya-proyektu-programy-kompleksnogo-vidnovlennya-terytoriyi-kyyivskoyi-oblasti/>.
11. Методичний посібник з оцінювання потреб ВПО у громадах, <https://rm.coe.int/manual-needs-assessment-idps/16809f43da>.
12. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: моно- графія / за ред. Кравціва В. С., Сторонянської І. З. Львів: ДУ «Інститут регіональних дослі- джень імені М. І. Долішнього НАН України, 2020. 531 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»), <https://ird.gov.ua/irdp/p20200001.pdf>.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

13.2 ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ

1. Конституція України -

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Закон України «Про засади державної регіональної політики» -

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>.

3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки -

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.

4. План заходів на 2021–2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки -

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/497-2021-%D1%80#n12>

5. Порядок розроблення, реалізації та моніторингу плану відновлення та розвитку регіонів і планів відновлення та розвитку територіальних громад, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 р. № 731 - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-2023-%D0%BF#top>.

6. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» -

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.

7. Порядок розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них -

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1159-2022-%D0%BF#n10>.

8. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» -

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

9. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» -

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.

10. Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 р. № 1363-р - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#top>.

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2021 р. № 1460 «Про впровадження систем енергетичного менеджменту» -

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1460-2021-%D0%BF#n21>.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

12. Закон України «Про енергетичну ефективність будівель» -
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-19#Text>.
13. Закон України «Про альтернативні джерела енергії» -
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#top>.
14. Закон України «Про фонд енергоефективності»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2095-19#Text>.
15. Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року,
схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. №
430-р. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#top>.
16. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної
політики України на період до 2030 року» -
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.
17. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» -
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15#Text>.
18. Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України -
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06#top>.
19. Концепція збереження біологічного різноманіття України, затверджена
постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.1997 р. № 439 -
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-97-%D0%BF#Text>.
20. Закон України «Про управління відходами» -
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>.
21. Національний план управління відходами до 2030 року, затверджений
розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 р. № 117-р -
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-2019-%D1%80#top>.
22. Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджені
Указом Президента України від 30.09.2019 р. № 722 -
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
23. План заходів забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного
стану, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від
29.04.2022 р. № 327-р. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/327-2022-%D1%80#n10>.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

24. Водний кодекс України - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
25. Інструкція з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України, затверджена наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України 24.12.2001 № 226 - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-02#Text>.
26. Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14#top>.
27. Порядок здійснення державного моніторингу вод, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 №758 - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2018-%D0%BF#top>.
28. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>.
29. Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 р. № 827 - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/827-2019-%D0%BF#top>.
30. Закон України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text>.

